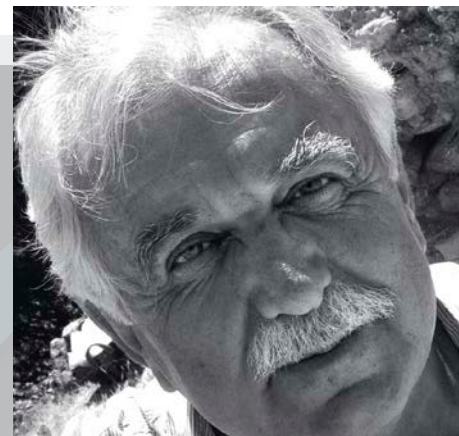


Τα αρχαία μνημεία ως δημόσιο αγαθό

Ο Σταύρος Μπένος, ιδρυτής του σωματείου Διάζωμα, μιλά για τη σύνδεση τουρισμού και πολιτισμού και τη συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

Της Ισαβέλλας Ζαμπετάκη, zampetaki@boussias.com



Σε μια εποχή που η σύνδεση μεταξύ τουρισμού και πολιτισμού γίνεται όλο και πιο έντονη, ποια τα κρίσιμα σημεία για να δημιουργούνται πετυχημένα προϊόντα;

Σ.Μπ.: Όσο κι αν προκαλεί έκπληξη, θεωρώ ότι το κρίσιμότερο είναι να αλληλάξει η εγκατεστημένη ελληνική νοοτροπία σχετικά με τις υποδομές και την ανάπτυξη. Οι περισσότεροι Έλληνες πολιτικοί θεωρούν ότι με το που θα φτιάξουν μια υποδομή «καθάρισαν». Αν όμως δεν είναι βιώσιμη και αξιοποιήσιμη μια νέα επένδυση, τότε καταλήγει να αποτελεί άχθος -όπως συνέβη με τα Ολυμπιακά έργα. Πρέπει να μπορούμε σε μια νοοτροπία αντιμετώπισης των μνημείων ως ζωντανών οργανισμών και να αλληλάξουμε τον τρόπο διαχείρισής τους. Όπως επίσης και να αντιληφθούμε ότι τα μνημεία δεν είναι κρατικό, αλλά δημόσιο αγαθό: αποτελούν περιουσία όλων των πολιτών του κόσμου. Το Διάζωμα πασχίζει ώστε το πλαίσιο να είναι ανοικτό και να επιτρέπει σε όλους να φροντίζουν τα μνημεία -με θεματοφύλακα, βέβαια, τις αρχές της χώρας. Πριν γίνει το Διάζωμα, το σύστημα ήταν περικλειστό και οι ιδιώτες δεν είχαν καν τη δυνατότητα να κάνουν δωρεές. Σύγχρονη διαχείριση σημαίνει ότι όλοι μπορούμε να συμβάλουμε. Εξίσου σημαντικό είναι να αντιληφθούμε τη διαφορά μεταξύ της διαχείρισης ενός μνημείου και της διαχείρισης ενός προορισμού. Στην Πολιτιστική Διαδρομή των Αρχαίων Θεάτρων της Ηπείρου, το πρώτο ολιστικό προϊόν πολιτιστικού τουρισμού που δημιούργησε το Διάζωμα, οι τοπικές επιχειρήσεις οργανώνονται και συμμετέχουν στο πλαίσιο ενός Συμφώνου Ποιότητας. Πρόκειται για ένα κίνημα αγάπης και ποιότητας που περιβάλλει τα μνημεία με στόχο να έχει ο επισκέπτης μια συλλογική βιωματική εμπειρία που περιλαμβάνει από το είδος μουσικής που θα παίζει το πούλημαν που θα τον παραλάβει από το αεροδρόμιο μέχρι τα σημεία που θα

“
Είναι σημαντικό να αντιληφθούμε τη διαφορά μεταξύ της διαχείρισης ενός μνημείου και της διαχείρισης ενός ευρύτερου προορισμού.”

επισκεφτεί κατά μήκος της διαδρομής που συνδέει μεταξύ τους τα μνημεία. Τα μνημεία πάλη, πρέπει να φτιάξουν το δικό τους σύστημα ποιότητας. Στη σημερινή εποχή είναι αδιανόητο να μην έχουν σταθερό ωράριο λειτουργίας ή ωραία πωλητήρια και τουαλέτες. Η διαχείριση των μνημείων είναι υπόθεση του Υπουργείου Πολιτισμού, αλλά η διαχείριση της διαδρομής είναι υπόθεση όλων μας.

Ανάμεσα σε όλες τις δυνάμεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα που κινητοποιούνται στο πλαίσιο που περιγράφετε, ποιοι παράγοντες έχουν τη μεγαλύτερη δύναμη;

Σ.Μπ.: Πρώτη δύναμη είναι πάντα ο φωτισμένος αρχαιολόγος. Και φέρνω σαν παράδειγμα τον Βασίλη Λαμπρινουδάκη και τον Πέτρο Θέμελη και τη δουλειά τους στη Μεσσήνη και στην Επίδαυρο αντίστοιχα. Επόμενη σε σειρά δύναμη είναι οι δομές του Υπουργείου Πολιτισμού, εφόσον αντιλαμβάνονται και υπηρετούν τον νέο ρόλο των αρχαίων μνημείων. Μετά έρχονται οι τοπικές κοινωνίες αλλά και ο ιδιωτικός τομέας. Έχουμε εκπλαγεί με την προθυμία του ιδιωτικού τομέα να συμβάλει σε προγράμματα αποκατάστασης μνημείων και πολιτιστικού τουρισμού. Την κίνηση αυτή την εκλαμβάνουμε ως μια μορφή σύγχρονου πατριωτισμού και χαιρόμαστε

που καταφέραμε να δημιουργήσουμε έναν νέο πλούτο, αντί να προσπαθούμε να μοιραστούμε μια πίτα που δεν υπάρχει.

Ποια τα στοιχεία μοναδικότητας που έχουν αναγνωρίσει στο Διάζωμα φορείς όπως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα;

Σ.Μπ.: Τη συνύπαρξη του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα από τον σχεδιασμό των προγραμμάτων μέχρι την υλοποίησή τους. Είναι ένα νέο μοντέλο διοίκησης μνημείων και συμμετοχικότητας που δεν υπάρχει αλλού. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της Ηπείρου, τα αρχαιολογικά έργα ήθελαν μελέτες. Αν τις μελέτες αυτές τις αναλάμβανε το Υπουργείο Πολιτισμού, θα χρειαζόνταν τουλάχιστον δέκα χρόνια για να ολοκληρωθούν. Ήρθε το ίδρυμα Νιάρχος, μας έδωσε 200.000 ευρώ, κάναμε μελέτες για τα σπουδαία θέατρα της περιοχής, εγκρίθηκαν από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και τώρα ήδη υπάρχουν εκεί εργοτάξια. Ήρθε, αντίστοιχα, η Ιώνια Οδός και χρηματοδότησε τη μελέτη για το Σύμφωνο Ποιότητας συμμετοχής των τοπικών επιχειρήσεων. Κι έχουμε ευτυχώς πολλά ακόμα αντίστοιχα παραδείγματα να αναφέρουμε.

Σε προσωπικό επίπεδο, τι σας συγκινεί περισσότερο όταν επισκέπτεστε ένα αρχαίο θέατρο;

Σ.Μπ.: Το ανυπέροχο επίπεδο αισθητικής! Αισθάνομαι το θέατρο σαν χώρο που περικλείει την ομορφιά του πώς ήταν στημένες οι αρχαίες πόλεις και ο δημόσιος χώρος, των θεσμών, του σεβασμού για το περιβάλλον. Προσπαθώντας να προσδιορίσω τα επιμέρους στοιχεία, αναπόφευκτα τα εκλογικεύω. Στην πραγματικότητα όμως πρόκειται για μια συνολική αίσθηση που λειτουργεί με τρόπο μαγικό.